

Arxiu Municipal

Carrer de Guifré el Pelós, 32-36. 08840 – Viladecans

Telèfon 936 352 985 – Fax 936 591 503

A/e: arxiunicipal@viladecans.cat

AJUNTAMENT DE VILADECANS Codi 00.00.00.-
Assumpte:**V Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat
Centre d'Estudis Comarcal del Baix Llobregat
Sant Andreu de la Barca, 16-17 d'abril de 2008****L'ARXIU MUNICIPAL DE VILADECANS DIFON LA MEMÒRIA COL·LECTIVA DE LA CIUTAT**

Xavier Calderé i Bel, Àngels Gonzàlez Vera i Manuel Luengo Carrasco

Arxiu Municipal - Departament de Patrimoni Cultural
Ajuntament de Viladecans

Viladecans, que començava el segle XX amb poc més de 1000 habitants, ha pogut observar, en el darrer terç de l'esmentat període, com la seva població creixia fins a més de 50.000 veïns, tot depassant els 60.000 habitants en l'actualitat. L'allau immigratòria que ha experimentat la Ciutat, en el seus darrers quaranta anys d'història ha derivat en tot un seguit d'àmplies demandes ciutadanes, sobre les quals, a poc a poc, les administracions –i, entre elles, l'ajuntament de Viladecans– han hagut de proporcionar la resposta més adequada, més adient en cada moment i més propera als requeriments dels seus veïns.

En tot aquest llarg procés, amb la finalitat d'aportar el major grau de benestar a la població, podia existir –malgrat tot– el perill de perdre pel camí els senyals d'identitat col·lectives com a comunitat local, homogènia i conscient de si mateixa; després d'haver sofert el canvi que suposà una transformació sobtada en pocs anys, tot passant del petit poble que era fins a esdevenir part integrant de la ciutat difusa en què s'ha convertit, avui dia, bona part de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Malgrat tot, en el procés de canvi produït, calia adonar-se ràpidament que un dels grans valors afegits de la nova ciutat en què s'ha convertit el municipi de Viladecans, és

justament l'arribada i l'arrelament ràpid al territori de molta gent diversa, provinent en la seva gran major part d'altres cultures peninsulars i d'altres realitats socials i econòmiques diferents a la de la terra d'acollida. En aquest sentit, hom pot detectar, fàcilment, com en els darrers anys ha pres notòria força el desig d'explicar les noves realitats metropolitanes. Aquestes propostes explicatives del factor immigratori a casa nostra han produït alguns exemples pràctics d'estudis,¹ així com d'equipaments i centres d'interpretació,² on el fet de la immigració i de d'immigrant esdevé el tronc central del seu eix explicatiu.

D'altra banda, la darrera proliferació dels llibres que mostren, mitjançant amplis repertoris de fotografies antigues o contemporànies, com era la vida quotidiana dels veïns anònims d'una vila ciutat o els membres d'una entitat; així com l'impuls que s'ha atorgat a les disciplines de l'antropologia, l'etnografia i a les eines que aporten els mètodes de la història oral, proporcionen als investigadors, institucions, administracions i a les persones no avesades a la lectura dels rigorosos i ben documentats llibres d'història local o fins i tot, als veïns i veïnes no gaire consumidors d'exposicions culturals, la possibilitat que la història parli d'allò que hom anomena "gent anònima", com a part integrant i substancial de les ciutats on viuen; tot considerant-los com a "passatgers d'una mateixa barca", des del punt de vista comunitari.

¹ Joaquín Recaño. *La immigració al Baix Llobregat. L'onada migratòria dels anys seixanta*. Barcelona, Centre d'Estudis demogràfics, 2000; o centre d'Estudis comarcals del Baix Llobregat. *Materials, Les migracions al Baix Llobregat*, Sant Feliu, 2000

² Pel que fa a la comarca, a més del CECBLL, hi ha la Fundació Utopia-Joan Garcia Nieto. Pel que fa a l'àmbit metropolità, el cas més paradigmàtic és el Museu de la Història de la Immigració de Sant Adrià del Besòs.

Arxiu Municipal

Carrer de Guifré el Pelós, 32-36. 08840 – Viladecans

Telèfon 936 352 985 – Fax 936 591 503

A/e: arxiunicipal@viladecans.cat

AJUNTAMENT DE VILADECANS

Codi 00.00.00.-
Assumpte:

Finalment, aquest esforç de recuperació de la memòria ciutadana s'ha vist reforçat, també en els últims temps, per l'impuls dels estudis d'allò que ha restat actualment abraçat pel projecte institucional del *Memorial democràtic* impulsat pel Govern de Catalunya; projectes que en molts casos ja s'havien vist exemplificats en destacats projectes, llibres i exposicions d'àmbit nacional, comarcal i local *avant la lettre*.³ No cal dir que el rescat de la memòria dels repressaliats i dels lluitadors antifranquistes ha estat una de les fórmules d'anàlisi i d'explicació de la nostra realitat contemporània, que han impulsat nombroses iniciatives privades o públiques amb la finalitat d'estudiar i divulgar les històries de les persones que havien lluitat pel progrés i per la democràcia, des dels diversos vessants polítics, sindicals, socials o culturals.

L'Arxiu Municipal de Viladecans també ha coincidit en pensar que el rescat de la memòria del ciutadà immigrant, de la vida quotidiana de ciutadà "anònim" o dels avatars i pensaments dels ciutadans lluitadors per la democràcia, no haurien mai d'ésser menystinguts. En aquest sentit, ja fa alguns anys que l'Arxiu dedica projectes tot cercant la comprensió i divulgació de les realitats quotidianes i més properes dels seus veïns, com a modesta fórmula didàctica d'arrelament de la seva ciutadania. De fet, la voluntat de la captació, preservació i posterior divulgació de la memòria col·lectiva local és un servei preceptiu en la vigent legislació

³ Soledad Bengoechea i Mercè Renom. *Les dones del Prat i la repressió franquista*, 2003. Cal destacar el paper de la Associació per a la memòria Històrica i Democràtica del Baix Llobregat, amb el llibre *Peatones de la Història del Baix Llobregat*. 2006.

Arxiu Municipal

Carrer de Guifré el Pelós, 32-36. 08840 – Viladecans

Telèfon 936 352 985 – Fax 936 591 503

A/e: arxiunicipal@viladecans.cat

AJUNTAMENT DE VILADECANS

Codi 00.00.00.-
Assumpte:

sobre arxius catalans. Així, el preàmbul de la Llei 10/2001 d'arxius i documents catalans destaca que un dels serveis primordials dels arxius és la preservació dels documents primaris que constituïran, el futur, la memòria històrica de Catalunya. La memòria oral local, captada, ingressada a l'arxiu, convenientment catalogada, descrita, i finalment, difosa.

En la voluntat de rescatar de l'oblit les històries personals dels viladecanencs i viladecanenques, l'Arxiu Municipal de Viladecans ha realitzat directament o a impulsat la recerca que basteixen un nombre important d'itineraris personals i familiars que, alhora, ajuden a fer la memòria col·lectiva local, amb la voluntat de traslladar-la a l'actualitat i, alhora, oferir-los com a instrument didàctic a les noves i futures generacions.

D'una banda, concretament, l'Arxiu fa nou anys que col·labora en l'organització i s'encarrega de la producció d'una exposició fotogràfica que serveix d'inauguració als actes de l'anomenada *Setmana de la Gent Gran*.

L'exposició tracta d'implicar la Gent Gran de la Ciutat, amb la finalitat de recollir i documentar part de les seves imatges fins aleshores conservades en calaixos o àlbums familiars. Cada any, sota l'eix vertebrador d'un tema: l'educació, el servei militar, les celebracions i els actes lúdics, món laboral, indumentària i moda, la vida als anys 30, les vivències per Festa Major..., els avis i àvies ens

cedeixen les fotografies que, un cop digitalitzades i documentades s'exposen en equipaments de la ciutat, per després poder ingressar les reproduccions a l'arxiu mateix, per tal de difondre les fotografies particulars a una àmplia gamma d'usuaris. En complement a l'exposició, a més, des de fa cinc edicions, es publica el catàleg d'una selecció de les imatges exposades que es regala als participants, i que, posteriorment, es distribueix a escoles, biblioteques i centres de documentació locals i de la comarca.

Arxiu Municipal

Carrer de Guifré el Pelós, 32-36. 08840 – Viladecans

Telèfon 936 352 985 – Fax 936 591 503

A/e: arxiunicipal@viladecans.cat

AJUNTAMENT DE VILADECANS

Codi 00.00.00.-
Assumpte:

Com a complement i extensió a aquesta exposició, l'Arxiu va presentar, l'any passat, un treball d'història oral que prenia de base les històries de vint avis i àvies que ja havien participat en diverses edicions anteriors de la *Setmana de la gent Gran*. El llibre es va titular: *Vint històries de vida. El passat col·lectiu a través de la memòria*, i s'hi poden trobar reflexions sobre qüestions personals, familiars, socials, econòmiques o polítiques, trameses pels testimonis. Amb el llibre, el lector podrà trobar referències al període dels anys 20 i de la Segona República, a les il·lusions i les pors durant la Guerra d'Espanya i de la revolució paral·lela, als patiments de la postguerra, al creixement desigual dels anys 50 als 70, i, fins i tot, a l'època actual i a l'esdevenidor.

Així mateix, els pensaments de les 20 persones entrevistades serveixen per apropar-nos a aquell valor afegit que dèiem quan parlàvem de la realitat social viladecanenca: el factor explicatiu de la immigració. Entre les línies del llibre, es poden trobar vivències de persones que van arribar a Catalunya cap als anys 20 i 30, del segle passat, provinents de terres del País Valencià, l'Aragó o Múrcia, tot cercant millors oportunitats per a ells i per als seus fills. De la mateixa manera, també s'hi poden trobar reflectides les històries de persones que van arribar cap a les dècades dels anys 50 i 60, procedents, en gran part, de les terres del sud d'Espanya. Entre uns i altres testimonis, s'hi poden destacar els elements de la vida quotidiana de la gent que va haver de marxar del seu lloc d'origen, tot convertint-se en ciutadans de Catalunya.

L'esforç de fer reviure, documentar o transcriure la memòria que es destil·la d'una entrevista, d'una imatge o d'un document conservat per una persona, ha esdevingut una bona fórmula per copsar la realitat de tota una col·lectivitat de ciutadans. Essent això cert, des de l'Arxiu Municipal creiem que allò que ens ha explicat la nostra gent gran, pot

Arxiu Municipal

Carrer de Guifré el Pelós, 32-36. 08840 – Viladecans

Telèfon 936 352 985 – Fax 936 591 503

A/e: arxiunicipal@viladecans.cat

AJUNTAMENT DE VILADECANS

Codi 00.00.00.-
Assumpte:

ser una bona forma per reconstruir el passat immediat i entendre el nostre present, dens i complex, en què ens movem dia rere dia, com a gent del Baix Llobregat que som, o, si més no, pel que fa al Delta del Llobregat, tal com deia el mestre Codina –per cert, aviat recordarem el primer any del seu traspàs–, com a gent del fang.

Moltes gràcies

